

א) שקלים פיה ה"א
כתיבת מ: ב: ג: ח שנת מט:
עב. [וש"ן] שקלים פ"ה
ה"א, א שנת עה: יז:
כתיבת טו, (ד) כלס פ"א
מ"א, (ה) שנת כח-כ"ג,
(ו) [שם כ"ג], (ז) [שם כ"ג]
ר"ה ז. ד"ה ארבעה
ו[ע"ן], (ח) [ע"ן] חספוט
רש שנת ד"ה יציאות,
(ט) ז"ל ובמילתא, (י) ז"ל
פירושו, (יא) ע"ן במה"ס,
(יב) [שם] שנת עב: ד"ה
משום ועוד שם יז: ד"ה
ולר"א דמייצ"ן, (יג) ע"ן
במה"ס על שם גליון,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא. מלל
חשיב לה. לקמן י ע"א:
בא"ד והא דאביהו לקמן
ג ע"ב: בא"ד דעושין
במון סו' הדין. ע"ן
לקמן ד ע"ב מוס' ד"ה
ועדים וע"ן כשה"ס מניגה
יא ע"ב ד"ה לנמו:
בא"ד ובמלתין תניא.
וכן עוד במילתא פרשת
משפוט פסוק ועמו או
מכרו אם על הטביחה חייב
על המביעה לביש אלא
שאינו עושין מן הדין:

מוסף רש"י

במייב הארץ. שנה לו
לאדם לננות מעט מקרקע
ערים ולא לננות הרבה
מזביות (גיטין סח.),

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ב.

עין משפט
גם מצוה

א א מיי פ"ה מה' מקי
ממון ה' י סמג עשין
סו ולאוין פטע טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף א:
ב ב מיי שם פ"ג ה' ז
ה' הלכה א סמג
עשין סה טוש"ע ח"מ ס'
מי סקיף א:
ג ג מיי שם פ"ד ה' א
סמג עשין שם טור ש"ע
ח"מ ס' טיה סקיף א:
ד ד מיי שם פ"ה ה' ז
סמג עשין סו טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף א:
ה ה מיי שם ופ"ה הלכה
ט סמג שם טור ש"ע
שם סקיף ז ופי' מיט סקיף
א:
ו ו מיי שם פ"ז הלכה א
וע"ש סמג שם טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף יז:
ז ז מיי פ"ז מה' שנת
ה' הלכה א סמג לאוין סה:
ח ח מיי שם ה' א:
ט ט י ב מיי שם הלכה ז:
י י ל מיי פ"ד מה' שאר
אבות הטומאה ה' ז
סמג עשין רמו:
יא יא מיי שם פ"ה ה' ה'
א סמג שם:

אבות נויקין

רבינו חננאל

פירוש רבינו חננאל
מסכת בבא קמא
פרק ראשון: ארבעה אבות
בשם השם אמר
ארבעה אבות נויקין, השור
והבור והמבעה וההבר, ואל
לא השור כהרי המבעה
כו' ובענין מדקמני אבות
מכלל דאיכא תולדות,
תולדותיהן כיוצא בהן אי
לא. גבי שבת תנן אבות
מלאכות ותולדותיהן כיוצא
בהן, בשגגה בין אבות
בין תולדות חטאת, במודי
סקילה. פ"י אבות, וזרע.
תולדות, נוטע ויכריע בו.
וכן הארבעים חסר אחת,
כלן כענין הזה פירושם.
ומאי טעמי קרן להאי
אב ותולדה. ופשטי
דאי עביד ב' אבות או
ב' תולדות חייב תרותי,
אב ותולדה ידידי אינו
חייב אלא אחד. ואקשי
ולר' אלעזר דמחייב על
אב ותולדה ידידי תרותי,
מאי. דתנן אמר ר' עקיבה
שאלתי את ר' אליעזר
העושה מלאכות הרבה
מעין מלאכה אחת מהו
כו' עד חייב על כל
אחת ואחת. ופשטי לה
במרא. תולד' מלאכות
כמלאכות דמייא אי לא.
ופשטי ליה דרדלי מלאכות
כמלאכות דמייא. ופרקי'
הן דהויא במשכן קרי
ליה אב. ומלאכה דלא
הויא במשכן קרי ליה
תולדה. ודבריי רבי אליעזר
מפורשים הן בכריתות
פרק אמרו לו. גבי טמאות
תנן אבות טמאות כו',

ארבעה אבות נויקין. אבות קרי להטך דכתיבן בקרא זהדיא
ובגמרא [ב: ג:] מפרש הי ניהו תולדות: השור והבור כו'.
כסדר שהן כמובין בפרשה (ס) סדרן במשנה דפרשה ראשונה נאמרה
בשור שניה בצבור: מצעה. מפרש בגמ' [ג: ג:]: הצעה. כי תלך אש"ה:
לא הרי שור כהרי המבעה. כלומר
אי כתב רחמנא שור לא נפיק ממצעה
מיניה ואמטו להכי אינטריכו למיכתב
ולהכי נקט כרישא כהרי המבעה
ולא נקט להו כסדר לא הרי השור
כהרי הצבור משום דתו לא הוי מלי
למימני לא זה וזה שיש בהן רוח
חיים דהא צור איין צו רוח חיים
ועוד טעמא אחרינא דהא רבותא
אשמעינן שאע"ג שיש לשניהם רוח
חיים לא נפיק חד מחציה. ובגמ' [ה:]
מפרש מאי לא הרי דקאמר: כהרי
האש שאין צו רוח חיים. ואי לא
כתביה רחמנא הוה אמינא ליפטר:
לא זה וזה כו'. אלו שלשתן דרכן לילך
ולהיך: האד השור כו'. מפרש
מעמיד נכסיו יגבה דמי זיוקן אם
בגמ' [ו:] לחמוי מאי: צמיטת הארץ.
מעריות נכסיו יגבה דמי זיוקן אם
רוצה לפרוע לו קרקע: גב' הטאת.
בשוגג: סקילה. במזיד: אי עביד
שתי אבות. בשוגג: מייחייב תרמי
קטלות: לא מייחייב אלא חדא.
אזכ מלאכה אבל תולדה ידידי לא
מייחייב: ולר"א דמחייב תרמי כו'. דאי
עביד אב ותולדה ידידי מחייב תרמי
קטלות במש' כריתות צפ' אמרו לו
(דף טו.). כולה אבות מלאכות ממשכן
גמרין להו במסכת שבת (דף מט:):
וטמא

אבות נויקין השור והבור והמבעה וההבער
לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי
המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח
חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ולא זה
וזה שדרבן לילך ולהיך כהרי הבור שאין
דרכו לילך ולהיך הצד השווה שבהן שדרבן
להיך ושמירתן עליך וכשהיך יחב המזיק
לשלם תשלומי נזק ב"במיטב הארץ:
גב' מדקמני אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן
גבי שבת תנן י אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן לא שנא אב הטאת
ולא שנא תולדה הטאת לא שנא אב
סקילה ולא שנא תולדה סקילה ומאי איכא
בין אב לתולדה נפקא מינה דאיילו
עביד שתי אבות בהדי הדדי אי גמי
שתי תולדות בהדי הדדי מחייב אבל
חדא וחדא ואילו עביד אב ותולדה ידידי לא מחייב אלא חדא ולרבי
אלעזר דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרי ליה לה
תולדה הך דהוה במשכן חשיבא קרי ליה אב הך דלא הוי במשכן חשיבא
קרי לה תולדה גבי טומאות תנן אבות הטומאות השרץ והשכבת זרע
וטמא

ארבעה אבות נויקין. אית דוכתא ללא תני הן כמו הכא
ובגמרא גבי שלש עשרה אבות נויקין וצארבעה
מחוסרי כפרה (כריתות דף ט:): ואית דוכתא דקמני הן דקמני
ארבעה שומרין הן (שבויעות ד' מט:). וארבעה ראשי שנים הן
(ר"ה ד' ב. וסס) (גליון). וא"ת אמאי
לא קאמר ארבעה אבות נויקין הן
דקמני ד' ראשי שנים הן ו"ל שלא
בה אלא להגיד ארבע אבות הללו
לא ראי זה כראי זה וקצת קשה
דבגמרא מוכח דמית תנא ללמיינא
מדפריך ותנא לידן מאי טעמא לא
תני הני לכך י"ל דיש מקומות דלא
תני הן כדאשכחן בארבעה מחוסרי
כפרה (ע"כ):

השור והבור. פי' בקומטרס
כסדר שנתכחו צפרשה
סדרן במשנה (א) וע"ג דלמ"ד תנא
שור לרגלו לא הוי כסדר הפרשה
דרגל נפקא לן מושלח את בעירה
דכתיב צמר צור מ"מ שם שור כתיב
קודם צפרשה דהיינו נגיחה דקרן
ולמ"ד מצנה הוה אש"ה דלצמר
הבערה כתיב צפרשה אמור מכה
צמה ישלמנה דהיינו אדם דאזיק
שור לא חש לשנתו כסדר הפרשה
לפי שרחוק כל כך ושגאו כסדר לא
הרי דסיפא שמצנה קודם להבער
ור"ת פי' דשם אדם כתיב צפרשה
קודם כי יגוזב איש שור והוא
אחד מציבות נויקין דקמני לה
בצרייתא בגמרא:

הרי השור כהרי המבעה.
פירושו אין קולתו של שור
קולתו של מצעה דמפרש לקמן
בגמ' למ"ד תנא שור לקרנו ומצעה
לשני משום דשור כוונתו להיזק
ומצעה אש כוונתו להיזק ולפיכך אי
כתב רחמנא שור לא אחי מצעה
מיניה שהוא קל מיניה ואין פירושו
כשאר מקומות שבתלמוד לא ראי זה

ההם פירושו אין חומרא של זה כחומרא של זה ולכן אין החומרות גורמות זה הדין אלא האד השוה שבהן גורם הדין ושינה כלן התלמוד
פירושו מבשר מקומות משום דזכיר התמור תמילה בלא זה וזה שיש בהן רוח חיים:

וזהו שיש בהן רוח חיים כהרי האש. גבי שור ומצעה לא הו"ך לפרש חומרא כי הכל משום דחד מהן קל למצוא חומר באחד
מה שאין צמצירו והא דלא תני הכא לא הרי האש כהרי השור ומצעה כהרי השור משום שלא היה
יכול למצוא חומרא מה שאין צמיחה דאי משום דכח אחר מעורב בו ואין הו"ך לדעתו לעול אין זה חומרא * מדלא חשיב לה גבי
חומר באש מצבור * והא דאמרין לקמן (דף ג: דף ו.) גבי אבנו וסכיננו מאי שנא אש דכח אחר מעורב בו ואין הו"ך לדעתו ה"ק מאי
שנא אש שאע"פ שח אחר מעורב בו ראוי להתחייב צו משום שהוא ממונך ושמירתו כו' ובסיפא גבי צור הוה מלי למימר לא
הרי הבור שמתילת עשייתו לנוק כהרי אלו ולא חש לפי שהפסיק באש וצור לא רצה לשנות קודם אש דל"כ הוי אחי אש מיניה
דכולהו אחי מצור וחד מהן כדאמרין בגמ' (ד' ה:) והתנא האריך להגדיל תורה ואלירי וקצת קשה דמשמע * דעושין ממון מן הדין
* (ו) ובמלתין תניא כי יפחמו וכי יכרה אם על הפתיחה חייב על הכרייה לא כל שכן אלא ללמדך שאין עושין ממון מן הדין ומיניהו
צפרק הפרה (לקמן מט: וסס) דיש ליה לדרשה אחרינא שעל עסקי פתיחה וכרייה צאה לו או להציא כורה אחר כורה שסילק
מעשה ראשון (לקמן נא:). [נ' תוס' לקמן ד: ד' ועדים]:

ולרבי אלעזר אמאי קרי ליה אב. וא"ת וינמא דנפקא מינה לענין התבאה כגריך התבאה משום אב דידה כדאמרין
בפרק תולין (שבת דף קלח). משמר משום מאי מתרין ציה רצה אמר משום צור רבי זירא אמר משום מרקד ו"ל דהכי * פריך
משום מאי מתרין ציה שהוא חייב רצה אמר משום צור רצה אמר משום מרקד פטור דכיון שהוא מתרה בצדד שאין דומה
סצר שמלעיג צו ופטור אבל אם התרו צו ואמר אל תשמר חייב וע"ל דזהו שמתרין הך דהואי במשכן קרי ליה אב וזריך להתרות התולדה
בשמה * ועוד דנוטע ומבשל אין לרין להתרות משום אב ואם התרה משום התולדה חייב ופ"ה לא חשיב ליה צפרק כלל גדול:
ה"ה הך דהואי במשכן חשיבא קרי ליה אב הך דראי הואי במשכן חשיבא קרי ליה תולדה. ולפי הך גירסא צא לאפוקי כמה
מלאכות שלא היו חשובין והיו במשכן דתולדות ניניהו ולא אבות מלאכות כדאמרין צפרק צמה טומאין (שבת דף מט:): הם
העלו הקרשים מקרקע לעגלה דהיינו הכנסה ומושיט דזיוטא אחת ואית דגרסי הך דהוה במשכן וחשיבא קרי לה אב הך
דלא הוה במשכן ולא חשיבא קרי לה תולדה ולפי גירסא זו כריך לומר דבעי תרמי אבל חשיבא ולא הוי במשכן או איפכא הוי תולדה:
דלילו